

СВОБОДА

LIBERTY

Часопис для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союзу“.

Рік XVI. Нью Йорк, Четвер, 27-го Серпня 1908. Число 35

Vol. XVI. New York, N. Y. Thursday, August 27, 1908. No. 35

Чому єпископ не упіметься о свою честь?

Нераз тай не два лучалося мені почути від не одного ось таке: „Як би то все була неправда, що на єпископа виписують, то він вже давно був би проти сего запротестував, потягнув би був до одвічальности сих, що так пишуть; — отже видно, що то все правда, коли мовчить“. Або знов таке: „Як сей єпископ може стерпіти те все, що такі прямо не до увірена річи на него пишуть; инший давно був би на все плюнув і забрався в Америку“. От таке собі дехто думає тай говорить.

Та що правда, то така правда, що ще найліпше було б плюнути на те все і звернутися в Америку. Ну, і сего як раз бажають цілою своєю чорною душею всі ті, що єпископа шкалюють; а чернять вони єпископа так, що вже навіть чужі люди від стыду паленіють. Однак не так то дуже острить свої зуби, панове чорносотенці, бо єпископ не втече з Америки, хоч би вас було ще раз тільки та хочби й не знати як ви хотіли його побудити.

Чому єпископ не запротестує проти сих клевет? Чому ані словечком не відповість їм, чому... По простоту тому, бо є се неше чести єпископа рахувати ся з такою чернею і йому се не випадає. По слухайте прим., що а вам розкажу.

Хто бував у Львові в Галичині, сей знає, що там в так зв. краківській ділянці є дуже багато всякого гільтайства і злочини. Чесному чоловікові годі туди нераз перейти, особливо вночі. Раз притрафилось, що вечером переходив тамтуди один знатний висший урядник. Десь ні звіден ні звідти чинилось сего пана кількох послідних волокітв і стали за ним кричати, називати його найбруднішими словами. Сей пан одначе йшов собі найспокойніше, не оглядаючись навіть на них. Та видів і чув те все один чоловік, що мешкав при сій улиці і що знав сего пана. І приступив він до сего урядника тай спитав ся, чому він не відізвав ся ані словом до сего злочини, чому не закликав поліцаїв, щоб сих волокітв позамикали до Іванової хати...

„Чоловіче відповів сій урядник, прецінь всі що мене знають, знають про те, що се неправда, що ті волокітви викрикували; впрочім се було б неше моєї чести до таких відзиватись. Вони глумі і безстыдні... і такими вістались а я пішов собі дальше таким, яким я єсьм. Вмівуватись до них — значило б тільки, що ставати ся од наковим з ними, а се мені зовсім не лицює“. Дійсно, се був розумний чоловік, що так поступив. Я думаю, що й наш Преосв. єпископ є тої самої гадки. Як би єпископ розпочав з тими людьми, що проти него рикють, війну, то тим способом казав би, що їх боїть ся, що перед ними дрожить, що о їх ласку стоїть, а то певно зовсім не принесло б чести Владиці. Єпископ, не зважаючи на них, буде собі йти спокійно дальше сею дорогою, яку йому Бог назначив і остане там, чим є і за божею помічю доведе до кінця розпочате діло... А вони? Вони вістануть ся також такими, якими є. А якими вони є? Зараз побачимо.

Се вже надто звісне, що ті люди, які ймили ся за так огидну роботу, се найбільші вороги нашої церкви і нашого народа. Вони навіть самі про те знають. Но вони пишуть, бо, мовляв, їм так угодно, бож вони прецінь в свободній Америці, де після їх розуміння Бог, церква, значать лише тільки, що долар і бізнес... Вони кричать не раз на всі заставки про „радикальську“ віру своїх галицьких собратів та їх поступоване з єпископом вказує наглядно, що в них віри нема навіть за макове зерно. Хто слухає вас, мене слухає; а хто відмітує ся від вас, від мене відмітує ся — так сказав Христос до своїх апостолів; а єпископи є чейже наслідниками апостолів. Виступаючи проти єпископа, вони роблять таку самізеньку роботу як і всякі тайні (жидівські) товариства як прим. масони, котрі обкладають болотом і паплюжать єрархію церковну і взагалі священство, щоб сим способом відтигнути вірне стадо від своїх пастирів а відтак загалом і від церкви. Все що замі кирилички, чорносотенці пишуть, пишуть лише з диявольської злоби (вони хотіли

бути самі єпископами і навіть покупили собі єпископські палиці і мітри та по казались „ту шорт“ на таке достоїнство! Прим. складають; вони гавкають і гавкають і хапають ся вже найпослідніших, правдиво чортівських способів, щоб лише побудити ся єпископа, який є гарапом на них і який може поцувати їм бізнес.

Є се загалом відома річ, що в американській гр. кат. церкві було чисте безголове. Кождий робав, що хотів і як хотів, бо не було над ним ніякого зверхника, котрого потребував би боїтись і не було де поскаржитись... І так можна було вінчати навіть таких, що мають жени або мужів; можна було брати за розгрішення при сповіді і по кількадесять доларів; можна було напиватись з церковними комітетами, щоб лише добру фару заісіти; можна було „пакташкувати“ з місця на місце і винюхувати лише, котра фара ліпша; можна було підкоювати людей, щоб викинули одного священника, а прийняли другого і т. д. і т. д. Справді, на воловій шкірі не списав би тих всіх шкандалів, які вони робили між народом, котрий хоч і знав добре, що так воно бути не може, терпів і терпіти мусів, бо не було наставника, до якого можна б внести зажалене.

Аж нараз якесь лво наднесло єпископа і то такого, що нікому не буде пардонувати, що вгляне у все, що нікого не буде боїтись. І страх, правдивий трепет впаав на многих... Уже треба буде підчинятись, треба буде бути осторожним, треба буде держатись церковного закона — словом, буде мусів настати якийсь порядок. А їм те так не на руку! — Що, той єпископ мочав відразу брати ся до сего, щоб запровадити лад — щось ніби як в старім краю — а тут прецінь Америка, свободний край; якийсь „грінор“ почав нам старим американцям, нам сітізінам (по-рожавам) розказувати! О, так не йде, так не може бути; мусимо якось радились, щоб його з Америки усунути, бо то не добре... Так вони собі міркували і почали відразу брехати, гавкати, паплюжити, шкалювати і баламутити та підбурювати нарід.

Но забули бідаческа, що вони зовсім глумі. Вони мислять, що тим способом єпископа зніщать або його побудуть ся. Марна і даремна, панове, ваша надія. Скорше розуми вам помішають ся, а єпископови нічого не зробите. Вой не так то легко, як вам здається, позбутись єпископа. Чоловікови дуже легко оженатись, але розженитись, хоч гань, не розженитись ся, Сто разів легше єпископа дістати, як єпископа усунути. Чи ви думаєте у своїй наївности чи глупоті, що Апостольська Столиця за дія ваших лише лайдацтв і шельмовства єпископа відкличе? Ні, не так воно йде, панове з Юдиними душами! Всі ви маєте тільки прегрішенія, що за один день може вас всіх не-стати, а ви хоч би і на голіву ставали, то на єпископі знайдете хибате каригідне, що він ревний душею і серцем гр. католик і твердий як скала Русин та що за свою церков і свій нарід він готов би і жите своє віддати. Треба вам, панове, добре про те знати, що сей єпископ ніколи не стратить енергії і витривалости в борбі за церков і народ і всі нікчемні ваші напасти гартують його так, як огонь гартує залізо. Ваша скаженина і шаленість може бути ще сто разів більша, як тепер, єпископ не захитає ся одначе, но з героїським стоїцизмом, сталою точністю все те знесе і дасть Бог, що може й небаром настане вже слушний час, що за свої гріхи ви будете мусіти гірко відпокутовати...

Тим-го уважайте і спамятайте ся поки час, бо колись може бути вже запізно. Отсе моя рада.
Ревний гр. Ётолик.

Слово до всіх членів Р. Н. Союзу.

Волею усіх членів Р. Н. Союзу, виявленою делегатами на X-ій гол. конвенції в Філадельфії обрав я почетне і високе становище, став председателем сєї одинокій широ-народної організації на тутешній землі. Обймаючи сей уряд я є вповні свідомий тяжкого обовязку і великої одвічальности яка попри оказану вибором честь спала на мої рамена. Я знаю що ждуть мене важкі труднощі і мозольна праця, а є піднесеним чолом піду їм назустріч, піду з сьвятим

переконанем в побіду, бо знаю, що справа напаша, справа Р. Н. Союзу, се справа чиста і асна як хрусталь, се справа народу і нашої церкви, справа сьвітла і правди. А така справа мусить побідити, нехайби люті вороги і ще раз стільки що до тепер напружили свої сили.

Але одиниця, хатайби і а душею з самої сталі, не вдіє багато, коли за нього не стане весь загаль. Лишень спільними силами, рамя ари рамена, грудь ари груди ми виборемо побіду.

І я, одиниця, сам не вдію багато. Але коли стануть до спільної праці усі, так члени Р. Н. Союзу, як передовсім Ви, урядники місцевих організацій, тоді створимо неодолимим силу, грізний вал, о який неначе філі океану о камяну греблю, розвіють ся усі напади ворогів. І не лиш розвіють ся, але миловою підєм і пошукаєм їх у їх власних нетрях і криївках, аби їм в очи кинути їх гниль і бруд, щоб ви мести болото з сьвої хати, щоб зрада і погань не калала нашого імени.

Тому до праці, брати!.. Нива народної роботи заросла хабазем, а ми всі маємо стати огородинками, що очищують єю від зрабачства.

До праці над нашою організацією, бо се є також і праця над народом, праця над його долею.

До праці!.. А будьте певні, що та праця даром ніколи не пропаде. Вона видасть стократні плоди для добра народа, а Вам принесе честь і пошану у своїх і чужих. І з дякою Вас згадають діти і внуки а чужі схвалять ся перед Вами чолами, бо знають, що ми могучий, сильний, культурний народ.

Нехай живе Р. Н. Союз! Нехай живе гр. кат. обряд! Честь Високопреосвященному першому почетному членови і покровителю Р. Н. Союзу! Нехай живе робучий руский народ в Америці!..

Дм. Кайтула
гол. пр. Р. Н. Союзу.

НОВИНКИ.

— Невільництво в Тексасі. Як доносять часописи, то плантатори десятихок всхідних повітів Тексасу хватили ся надзвичайно драстичних средств, щоб роздобути робітників до плантацій бавовни. Іменно в тій околиці є много нігрів, які однак зовсім не думали запродувати ся плататорам за пекло заплату в кеволу. Тоді бувні гандлярі невідьниками видумали такий спосіб. В залуці з ніграми зістаючи у них на службі улажує ся польоване з нагінкою на безробітних нігрів. Зловлений мусить іти працювати, а коли не хоче, то дістає 50 бу-

ків. Накопів і по сим еще не хотів робити, то вираховують йому знова, але вже 100 бків. В сей спосіб зловлено в Williamson 50 нігрів, вибито і заставлено робити, під доглядом білих узброєних в карабіни. Що нігри руками і ногами боронять ся перед роботою у білих се не дивниця, коли зважить ся, що дістають за зібраних 100 фунтів бавовни аж 50 цнт. Річ зовсім природна, що урядники і суди не хочуть тих польовань гандлярів невідьниками бачити.

— В місцевості Knoxville, Tenn. дня 18-го с. м. підчас ракових забурень спалено живнем шістьох нігрів. Нещасні знаходили ся в деревляній шопі, яку окружила товпа звіврів в людським тілі і підпалила єю. І се уряд терпить в такім „культурнім“ краю!..

— Протимуринські розрухи в Springfield, Ill. не устають, мимо сього, що до міста стягнуто 4 полки міліції, яка обсадила усі улиці. В забуреннях збито чотирох нігрів, між ними одного старця, колишнього приятеля А. Лінкольна. Про сумний факт звироднілости населення свідчить се, що майже усі мешканці стоять по стороні кількох різнунів, що розпочали антимуринські забурення. Позаяк після прийнятого сему два роки права місто відповідає за безпеченство життя і майна горожан і мусить родити за кожного забитого виплатити 5000 дол. відшкодованя, то в наслідок сего і так задоволенна міська каса буде мусіла зятати нові довги. Множество муринів повтікало з міста, так що деякі улиці стоять пустою. Мимо присутности трох тисяч міліції в різних частинах міста безвинно розпочинають ся правдиві битви на револьвери. Губернатор оголосив 18-го відозву, в якій назначує ся 200.000 дол. надгороди за подане імени авторів лінуху. До сих пор узячено около 50 людей і уряд заповідає, що вони зістануть покарані з цілою строгостію. А се вже, здаєть ся, давно належить ся.

— Ворог оружя. В Київі за суджено на чотири роки арештантських рот салдата Колачова за те, що згідно зі своїми поглядами не хотів взяти до рук оружя. Перед судом Колачов заявив, що вправді не належить до ніякої секти, але прочитавши сьв. письмо, дійшов до пересвідчення, що з лихом треба бороти ся способами а не оружем.

— Як доносять з Пітсбургга, Па. заносить ся там на величезний страйк майнерів угля Іменно юнія робітничка зажадала від компанії, щоб та при виплаті стягала кождому робітникови, чи він належить до юнії, чи ні, якусь малу суму і складала єю на річ юнії до банку. Компанія відмовила, заявляючи, що в ті справі не хоче мішати ся і зовсім не думає підпирати юністів коштом людей зовсім до юнії неналежачих. Бели провідники юнії додержать своїх погроз, то на днях розпочне страйк 40 тисяч юнійних майнерів.

Іван Франко

ЗАХАР БЕРКУТ.

Образ громадського життя Карпатської Русі в XIII. віці.

(Дальше.)

Мирослава вупинила ся, немов щось держало її близь Максима; її бистрі очі вдивлювали ся пильно в настобурчену перед нею стіну лому, шукаючи хоч би й як трудного проходу. Не довго так і вдивляла ся, але сьміло почала вдирати ся на великі каміні брили та виверти, що заважали прохід. Стала на версі і гордо озирнула ся довкола. Бояри відійшли вже були досить далеко, Максима не видно, а перед нею безладна сутолока скал та ломів, через яку, бачилось, прохід був неможливий. Але ні! Онтам, трохи віддалік, лежить величезна смерека кладкою понад те пекло, — туди безпечно можна перейти до вершка! Не довго думаючи, Мирослава пустила ся на ту кладку. А вступаючи на неї ще раз озирнула ся і горда зі свого відкриття, приложила гарно точений ріг до своїх коралевих уст і затрубila на весь ліс. Луна покотила ся полонинами, розбиваючись у дебрах та зворах чим раз на більше часток, аж поки не сконала десь у далеких, недоступних гущавинах. На голос Мирославиного рога відізвав ся з далека ріг її батька, а там і роги інших бояр. Ще хвилюк завагувала ся Мирослава, стоячи високо на виверті. Смерека була дуже стара і наскрізь порохнава, а в споду в непроглядній гущавині ломів, здавалось їй, що чує легкий хрускіт і муркотане. Прислухала ся ліпше — не чути нічого. Тоді вона сьміло ступила на свою кладку. Але ледво уйшла з п'ять кроків, коли разом затріщала перетрутішля смерека, зломала ся під ногами Мирослави, і сьміла дівчина враз із перегнаним трамом упала до долу, в лому та звалищах.

Впала на ноги, не пускаючись своєї зброї. В руках стискала сильно сріблом оковане ратище; через плечі у неї висіли міцний лук і сагайдак зі стрілами, а за гарним шкіряним поясом, що мов вилитий обхапував її стрункий дівочий стан, застромлений був топір і широкий мисливський ніж з кістяними черенцями. Звалившись несподівано в темну пропасть, вона проте не почувала ані на хвилю страху, а тільки почала озирати ся довкола, щоб доглядіти який вихід. З разу не могла нічого виразно добачити, але швидко її очі привикли до пів сумерку і тоді побачила такий вид, котрий і найсьмілішого міг переняти смертельною тривою. Не далі як на п'ять кроків перед нею лежала величезна медведиця вгнізді коло своїх молодих і гнівними, зеленкуватими очима гляділа на несподіваного гостя. Мирослава затремтіла. Чи вдавати ся в боротьбу зі страшним звірем, чи шукати виходу і спроводити поміч? Але не легко було знайти вихід; довкола їжили ся лому й обриви скал і хоч перелізти через них з тяжким трудом було би можна, то на очах дикого звіря була така робота крайно небезпечна. Не довго надумуючись, рішила ся Мирослава не зачіпати звіря, лиш боронити ся в разі нападу, а тим часом дати трубою тривожний знак і закликати поміч. Але скоро тільки вона затрубila, медведиця схопила ся з лежовища і виючи кинулась до неї. Не час було Мирославі брати ся до лука, — звір був надто близько. Вона вхопила обома руками ратище і опершись плечима о кам'яний облас, наставила його насупротив медведиці. Звір побачивши блискуче залізне вістре зупинив ся. Обі неприятели стояли так довгу хвилю, не зводячи ока одна з одної, не схиляючи ані одним рухом зі свого становища. Мирослава не сьміла перша напасти на медведицю; медведиця знов шукала очима, куди би напасти на ворога. Раптом медведиця вхопила в передні лапи великий камінь і зводячись на задні ноги, хотіла шпурнути ним на Мирославу. Але в тій самій хвилі, коли зводила ся на задні ноги, Мирослава одним могучим рухом пхнула їй ратище між передні лопатки. Рикнула страшенно медведиця і перевернулася горілиць, обліявши ся кровю. Але рана не була смертельна і медведиця швидко зірвала ся на ноги. Кров текла з неї, та не зважаючи на біль, вона знов кинулася на Мирославу. Небезпека була страшна. Розжертний звір сядив просто, грозючи вже тепер своїми страшними зубами. Один ратунок для Мирослави був — видрапати ся на облас, о котрий була оперта плечима. Хвилюк, один рух, — і вона стояла на облазі. На серці в неї полекшало, — тепер її положене не було таке небезпечне, бо вразі нападу могла вдирати звіря з гори. Та ледво Мирослава могла дослідити, що робить медведиця, а вже звірюка стояла близько неї на камени, ревути грізно і рознявши закривавлену пащеку. Зимний піт виступив на чолі Мирослави; вона бачила що тепер настала рішуча хвиля, що на тій вузькій кам'яній плиті мусить розіграти ся боротьба на жите і смерть і що того буде перемога, хто зможе вдержати ся на тім становищі й зіпхнути з нього противника. Медведиця була вже близько; Мирослава пробувала заставити ся від неї ратищем, але медведиця вхопила дрючину

зубами і шарпнула її так сильно, що мало не зіпхнула Мирославу з каменя; ратище виховзлось їй із рук і звір кинув ним геть у лому.

— Тепер прийдець ся загинути! — блиснуло в думці в Мирослави, але відвага не покинула її. Вона вхопила обома руками топір і стала міцно до остатньої оборони. Звір сунув чим раз ближше; горачий його віддих чула вже Мирослава на своїм лиці. Мохната лапа, настожована остроми кігтями, прозяла її груди, — ще хвилю, і їй доведеться би, пошарпаній, кровавіц, упасти з каменя, бо топоріще було за коротке супроти лап величезного звіря.

— Ратунку! — скрикнула в смертельній тривозі Мирослава, і в тій хвилі понад її головою блиснуло ратище і пхнута в горло медведиця мов колода впала з каменя. В щілині кам'яних звалищ понад головою Мирослави показало ся радісне, живим огнем палаюче лице Максима Беркута. Один вдячний погляд уратованої дівчини проняв Максима наскрізь. Але слова не було між ними ані одного. На те не було часу. Медведиця ще жила і ревути зірвала ся з місця. Одним скоком була вона коло своїх молодих, що не розуміючи тої страшної боротьби, бавили ся і перевертали ся в гнізді. Обнюхевши їх, медведиця кинулась знов до Мирослави. На се Мирослава була приготувана, і піднявши обіруч топір, одним замахом розрубала ним голову медведиці. Впала опосочена звірюка і метнувши собою кілька разів у боки, сконала.

Тимчасом і Максим, протерши ся крізь навалені лому, станув обік Мирослави. В очах дівчини заблиснули дві перлові сльози, і не кажучи ні слова, вона горячо стиснула руку свого поратівника. Максим чогось немов змішав ся, почервонів, спустив очі і зупиняючись проговорив:

— Я чув твій тривожний знак... але не знав, де ти... Богу дякувати, що й так додрапав ся!

Мирослава все ще стояла на місці, держачи руку гарного паробка в своїй руді і дивлячись у його хороше, сонцем опалене і здоровим румянцем осяяне, отверте, щире лице. В тій хвилі вона не почувала нічого крім вдячності за ратунку від нехотіної смерті. Але коли Максим, троха осмілившись стиснув її ніжну а так сильну руку, тоді Мирослава почувала, як щось солодко защемило їй коло серця, як лице її загорілось стидливим румянцем — і вона спустила очі, а слово подяки, котре готове було вилетіти з її уст, так і замерло на губах і розвіялось по лиці дивним чаром розгорячого сердечного чуття.

Максим перший отямив ся. В його серці, сьмілім і чистім, як щире золото, від разу блиснула щаслива думка, котра тут же перемінилась у везломне рішене. Се вернуло йому всю сьмілість і певність постанована. Приложивши ріг до уст, він затрубів радісно на знак побіди. Тут же за стіною вивертів обізвав ся роги Тугара й інших бояр. Звинна як вивірка, Мирослава швидко видрапалась назад на той вал, з якого була впала, і відтам оголосила цілому стрілецькому товариству свою пригоду і поміч, якої дізнала від Максима. З трудом видрапав ся Тугар Вовк, а за ним і інші бояри; а побачивши кров на її одежі, аж затремтів.

— І ти, ти, моя доню, була в такій небезпечі! — І він раз по разу обнімав доньку, немов боячись утратити її.

Потім він зліз у низ до Максима, що порав ся коло медведиці і коло молодих медведят. Молоді, що не знали ще свого ворога в чоловіці, муркотили любененько в гнізді і бивились собі, мов малі песики; вони давали себе гладити руками і зовсім не бояли ся людей. Максим узяв їх на руки і положив перед Мирославою й Тугаром.

— Отсе ваша здобич! — сказав він. — Ви чейже радо приймете в своїм домі таких гостей.

Згромаджені бояри гляділи то радісно на малі медведята, то зо страхом на вбиту медведицю, обзирали рани і подивлялися силу й сьмілість Мирослави, що могла вдатися в боротьбу з такою страшною звірюкою.

— О, ні, — сказала сьміючись Мирослава, — без помочи отсего чесного молодця булаб я тепер лежала так, як сеся звірюка, пошарпана й закровалена! Йому від мене належить ся велика подяка.

Тугар Вовк якось немов нерадо слухав тої бесіди своєї доньки. Хоч і як він любив її, хоч і як радував ся її вибавленню із великої небезпеки, але все таки він волів би був, як би вибавив його доньку боярський син, а не сей простий тухольський мужик, не сей „смерд“, хоч і як зрештою той смерд умів подбати ся Тугарови. Та все таки йому, гордому боярину, що виріс і великої чести дослужив ся при князівськім дворі, важко було пралюдно віддавати подяку за виратунне доньки — мужикови. Але ніщо було діяти... Обов'язок вдячності так був глибоко вкорінений у наших ридарських предків, що й Тугар Вовк не міг від нього виломати ся. Він узяв Максима за руку і випровадив його наперед.

(Дальше буде.)

Думки на часі.

(Конець).

До заряду Вашого Соединенія ми не хочемо плати ся, але між Вами самими суть люди здібні, щирі і горячого серця, котріби радо посвятили свої здібності і шире серце для добра свого народа. Та так, на превеликий жалі у Вас не е! Нарід темний без просвіти, без критичний, дав ся обаламутити кільком хитрунам без ніякої освіти, без вищої ідеї але за те хитрими і темними і дав ся безкритично застрахати „Українцями“, „гайдамаками“, „соціалістами“ і т. д. та й ціпов на сліпо за проводом тих, котрі самі проводу потребують. Ану витніть такому Угринові або Жатковичови азіяк, а він Вам не вияснить, що то єсть радикал або соціаліст. Я Вам ручу, що борше Угрин чи Жаткович буде без азіяка, а Ви і так не дізнаєте ся від них, що то єсть радикал. Кричать бо їм того треба до осягнення їх цілі — наживи, а Ви слухаете і дальше ходите манівцями. Не оден прочитавши мої стрічки скаже: „Ми сильні, наше Соединеніє має 20.000 членів і десятки тисяч доларів!“ Добре! дай Боже еще раз тільки, але... але я знов скажу: фундаменту бракує! сила силою, але до сил треба просвіти; сліпа сила нині нічого не значить і Соединеніє як єсть сильне, так може стратити мертву силу в протягу кількох літ, а на те і заносить ся. Дай Боже, щоб я був фальшивим про роком! Чому то організація Соединенія єсть сліпою і непевною силою, о тім була бесіда вижше, а тепер поясню прикладами: Вже я згадав вижше про рідке явище, одиноке на цілім сьвітї, а іменно щоби живий, культурний нарід друкував свої часописи, в чужій а не у своїй рідній, матерній мові, як се робить власне заряд Соединенія. Суть випадки і декотрі народи друкують часописи не своєю питомою мовою, як приміром по німецьки у Відні виходить одна наша часопись („Ukrainische Rundschau“), але се робить ся тільки для якоїсь спеціальної цілі, приміром як в тім случаю, щоби культурний сьвіт, що не знає нашої мови познакомити з нашими ідеями, змаганнями, життям і т. д. Але таких випадків як сей, з видаванем Р. А. Вістника для Русинів у словацькім жаргоні, не найдете нігде більше. Прецінь той феномен говорить як найголоснійше про патріотизм руский *tychto jedynych horlivych, statosnych a ne uhnutyh vobec* (у своїй заскоружлості хіба!) *uhro ruskoho naroda!* Закине мені дехто, що я зле поінформований в сій справі, та що для Русинів видає ся Р. А. Вістник по русь-

ки. Та я обстоюю при тім, що сказав і на попередньому сказаного, можу служити цілим реєстром навис руських членів одержуючих словацький Вістник. У 24 числі Р. А. Вістника в 16 Липня писав між іншими Вістник розжалений на Преосвященного епископа Ортинського, що той мав сказати слова: *ja musu zniscity Sojedupenije*, а від себе додає „а нї і зарєсав“ бо Преосвященный заопікував ся Союзом, приобідав на Конвенції Союзу свою поміч і прихильність, додаючи: що епископ до Соединенія відносить ся не то обоятно, але навіть ворожо. На те відповіді хіба не треба, але не завадить пригадати головному зарядови всі ті смаровані, пашквілі, пісенітницї, калюмнії та взагалі сей весь бандитизм у Вістнику від приходу епископа до Америки аж до послідної статі „*Malo svetla*“ в 26 числі, а дальше гадаю, що треба б зсунути ся цілковито хіба з глумів, і бути таким не отесаним дурнем, як ті від головного заряду Соединенія, аби жадати від епископа за всі ті дописи, брехні, напасти та шкальованія, такого самого серця для Соединенія, яке він має для Союзу! Впрочім і права панове до такого жаданія не маєте. „Ви жє юдеї в Америці“ очікуєте другого спасителя Руси бо сей, що єсть бунтує „народ оль Нью Йорка аж по Канаду и належить до Украинцофф!“. Та ж Ви вічно говорите, що епископа не узнаєте, тож яке Вам, панове від Соединенія до нього діло?! Що Соединеніє упаде, то більше як певно, але епископ Органський зовсім не буде причиною его упадку але власне мертвичина, брак ідейности і власні діла заряду Соединенія заженуть його до загибелі, і то вже в не так далекім часі. Але члени Соединенія не повинні терпіти за гріхи кількох ігнорантів!! Нам їх жалі, вони суть наші брати і яко таким, жєдемо лише добра. На закінчене еще кілька слів за радикалів і українців. Щоби мене не узнали, хто буде сесе читати за адвоката радикалів, то я наперед скажу, що буду говорити о людях не нашої народности, але о Словаках. І то не о пословачених Українцях, але такой о правдивих Словаках живучих на Угорщині. Кожний, котрий займає ся рухом свого народа, буде також знати голосних патріотів *Hlinky* у *Jugas* словацьких священників, засуджених угорським судом на в'язницю до 5 літ і більше. Як би то став ся такий випадок у нас, у Русинів галицьких, то Жаткович з Угрином давно булиб наробили крику на цілу Америку — а у Вістнику булоб напечатано великими словацькими буквами: „*patrajce drahi bracia* і

sестры на Hlinku i Jugasa. oni chco prevratit spolecnu lad a wladze musieli oddac ich do lakoru, p zor!!! Bra cia a sestry!! wzywamy was do rozgnowsiii! i певно не булоби числа у Р. А. Вістнику, де би не метали pravdzivi vodcovie uhro rus kaho narodu, Zatkow i U hryn, каміньом, та улични ми лайками на мучеників, борців поневоленого наро да. В словацьких газетах не назвали Глінку i Jugasa gadyalamy, socialistami i т. и. епітетами, але не ма ють слів удобрень і уша нованя для тих чесних ха рактерів, бо словаки суть шатріотами в характером і честію! Они знають як вшанувати тих, котрі тер пять за свій нарід. Але хто єсть Угрин і Жатко вич?! якої они народности? Словаки ні — Русини та кож ні, — они суть пере вертні renegaty a коротко сказати рабівники чужого добра. Они працюють в Со единенію і стережуть прав угро-руського народа!... Але Ви дайте таку платню Я понцеві або Муринові, яку даєте своїм „водцам“, то будуть цілком такими са мими vodcamy i Вашою квервацією так само бу дуть радити як Угрин і Жаткович. Коли у нас за судять якого Русина поль ські власти в Галичині на кару, за те, що боронить прав руського народа, тог ди паї водcovia кричать разом з ворогами руського народа „радикали, socialis ty chco prevratit spolecnu lad i zalozuc anarchizm!! На М. Січинського, местника шрид руського народа, кричать ті шудравці так само, як кождий ворог руського народа. І если би Жаткович і Угрин видава ли орган Соединенія русс ких брацтв де ближе на ших ворогів поляків, бу либи ся удостоїли похвали і назви: porzadnych Rusi mow! Шкода що тих шу бравців нема в Галичині, а тоби Поляки мали в них велику потіху. Але говори сліпому о барвах, глухому о музиці, а Жатковичеві, Угринові і Компанії о па тріотизмі! Шкода лишень бідних членів Соединенія, що дали ся опутати таки ми злими духами.

Майнер.

Посередні вибори.

Приглядаючи ся тепе рішній виборчій боротьбі не один скаже: той кандидат, що дістане більше голосів, сей вийде президентом!... А воно зовсім не так. При теперішній системі вибор чій дуже легко може стати ся таке, що президентом з „волі народу“ вийде та кий чоловік, який в дій сности дістав менше голо сів від свого провалив шого са соперника. Вгля дає се неімовірно, але одна к є правдиве, і се лишень завдяки посереднім вибо рам на президента. Бо ко либ голосоване відбувало ся безпосередно, се є, коли б всякий виборець

відавав свій голос впрост на сего або того кандид а, то тоді мусіли би вийти президентом такий канди дат, котрий виказав би най більше число голосів уваж ших на нього. Але по при чині посередних виборів, як се вже часом бувало, вихо дить часом такий, котрий ді став значно менше число го лосів. Вистане лишень при гадати зовсім не одинокий свого рода перший вибір Клівлянда, підчас якого він в стейті Нью-Йорк одержав всего лиш 1200 голосів більшости але через се впали на нього усі 36 (то дішних) електоральних го лосів стейгу, що рішило його вибір. Всього дістав він 219 електоральних го лосів проти 182 які впали на його противника, Blaine го. Коли б сих 1200 голо сів більшости не дістали ся йому, то тоді і відпала б для нього і тих 36 еле кторальних голосів і він був би провалив ся. В році 1892 ім впав Клівлянд зно ва завдяки тій самій систе мі, бо дістав всего 168 елект. голосів, коли його противник Гаррісон дістав 233 електоральних голосів мамо сього, що впало на нього майже 100.000 ви борчих головів менше.

Як видно з сього, вибір через електів дає поле усяким несподіванкам а навіть і шахрайствам, ко ли, приміром, якому полі тикерови удасть ся сотво рити нову „третю“ партію.. Зовсім не треба оглядати ся на виборців, бо як вид ко, їх число цілком не рі шає, але вистане тільки „справити ся“ з електор ськими голосами поодино ких стейтів, що бизнес не звичайно улекшує а всякі обчислення робить певній шими.

Шахрайство зовсім не потребує бути того рода, що приміром купує ся го лоси „нової“ партії; ви стане серед обставин, що самому підставити ся кан дидата, про якого знає ся, що він буде шкочив про тивній партії, забираючи їй в свою користь таке а та ке число голосів.

Щоб се тим яснійше ви товкувати возьмім стейт Нью Йорк з його кругло півтора міліона голосами. Відтягнім з сього около 100.000 голосів, що впадуть на соціял демокр. кандида та, прогібіціоністів і т. д. Лишиться 1.400.000 гол., які правдоподібно в даних обставинах в сей спосіб розділились, що демокра ти дістали би 710.000 гол. а републиканці 690.000 гол. Але лут власне виступає пан Hearst зі своєю Inde pendent Party та осібним своїм кандидатом, і забере около 40.000 голосів демо кратам а 10 000 гол. репу бликанам. Лишає ся отже демократам 670.000 гол. а републ. 680.000 голосів, а тим самим і всі 39 елект оральних голосів падає на Тафта, кандидата републи канської партії.

В разі, коли би вибори бу ли безпосередні то цілком

природно, що сих 50.000 голосів не пропали б для партії, але разом з голоса ми інших стейтів зроби либи якусь рубрику. Але підчас теперішних посе редних виборів вони „практич но“ не мають найменчо вартости для партії — лиш для матерів — і тут лежить власне ціла їх вага; бо коли б сих 50 тисяч голосів впало впрост не републи канського кандидата, то їх значіне було б цілком зни жаюче в виду наведених вище результатів; але в сей спосіб проводирі сеї дрібної партії кидають в руки партії більшої, тут републиканської, 39 голосів електорських, яких вона б либи в инший спосіб ду же тяжко здобула.

Тепер стане ясно, в який спосіб дрібненька „партія“, яка однак є на послугах другої, в виду виборів на президента може стати ду же важним чинником.

А сих всіх курйозів не стало би, коли би вибори на президента відбували ся безпосередно.

Благодати в Росії.

Які то благодати має на род в сім обіднім краю, в Росії, куда то так напих людий „исправляють“ ніби редактори від „Правда“ (?), „Поступа“ (!) і „Світа та Вістника“, нехай свідчить стаття в часописі „Голось соціял демократа“ видава ної в Швайцарії.

В зошиті за март 1903 у статі під заг. „Изъ Шлис сельбурской Каторжной тюрьмы“ читаємо ось що: Всі три тюрми, у яких розміщені шлісельбурскі п'яніники зовсім відокрем лені одна від другої. Режим (порядок) крайно строгий. Після неудалої утечі анар хіста Стеранського, строгі сть і охорона потроїла ся (себ-то 3 рази більша) при нято наставників і заосмо трено їх бровнігами. На 18 місцях завели телефони та сигналові дзвінки до окремої центральної стації, де вартують день і ніч. Кругом кріпости вода, сті ни 4-5 сажнів високі; та мимо того стоїть тут сто рожа з двох льдів. Один і другий з отвертими, гото вими до вистрілу карабіна ми; вночі приходять еще третій. По коритарах по 4 салдатів проходить ся з о твертими револьверами з приказом стріляти сейчас, коли лиш щось підозрілого зауважать. Всі п'яніники сидять по одному. Навіть контрола відбуваєть ся че рез маленький отвір в дvereрах, куди також подають страву. О переході із одної келії до другої ані бесіди. На тюремне подвір'я пуска ють раз в день 5 людий на 40 минут. Сих 5 людий проводить 3 салдатів а один еще укритий. Ось як охо роняють ся перед кількома десятками людий, які ви ходять сковані.

В сім році в марті було тут 51 арештантів. З сих 14 засуджені на досмертну каторгу, 24 на тюрму від

16 20 літ, 13 на тюрму 15-літню.

Із числа засуджених було: 15 матрозів, 6 салдатів, 1 офіцер, 29 різних занятъ. Тільки „Голось соціял демократа“! Друга знов ча сописъ „Рѣчь“ подає також цікаві числа а іменно ста тистику засудів смерті за час від 1 січня до 1 липня 1908. Числа подадоді після урядових справовданъ. Ва гагі видано 876 засудів смерті, пересічно по 5 денно. На посиднокі місяці випадає се так: в січня 116, в лютім 122, в марті 184, в цвітні 106, в маю 217, в червні 131.

От таке то добро у тій „матушці“ Росії, в XX-ім віді поступу і гуманіза тарних ідей. Дійсний рай на землі.

Не даром так за ним по бивають ся віба редактора від „Правди, Поступа і др. „общерусскихъ“ часопи сьей.

Колиж вам, ви „грязь Москви“ так добре у сій Росії видать ся, так з Бо гом, пощо вам тут ваш „талан“ марнувати. Ми вам і складку на дорогу дамо а Гладик вибере яку сибірську фарму, за якими так агітує і заживете як в Бога за дверми. А там таких людий треба. Одні з вас стануть побіч То мстоя, Пушкина, Ломоносо ва, Лермонтова і др. зі своїми „стихотвореніями“, инші на архимандритів посунуть своїх „посла ній“ ради, другі стануть „публицистами“ при якім то „Времени“, а еще ин ші „псаломщиками“ чет цями“ при соборах „бело каменной“ Москви. А так тут в вашій роботі що? Нема кому на ній пізнати ся; тай саїду нема! От я вадумую віднести куди треба, щоб перестати слати рублі, бо шкода заходу.

Ваш.

Початки Козаччини і Запорожа.

Козаччина виразом народного характеру.

Про одного чоловіка ка жемо, що він має самос тійну натуру і не любить підлягати нікому, про дру того, що він противно — уміє гнути спину, протре того, що він щирий і ще дрий, про иншого, що він скупий і захланний. Таки ми словами ми описуємо характер чоловіка. Ми кажемо, що той а той чо ловік старав ся заводити бути самостійним, а той і той дбав тільки про своє бо гатство; иншими словами, що самостійність у одного а богатство у другого були цілю їх життя, тою думкою, в котрій збігають ся всі инші, були їх прові дними думками а а бо, по ученому, провідни ми ідеями.

То само що про пооди ноких людий, можна ска зати також про поодинокі народи. Кождий з них має свій характер, відмінний від характеру другого, кож

дий проявляє в своїм жи тю якусь своєрідну про відну ідею. Полгняймо на нас самих і на наших най ближних сусідів, М-скалів та Поляків. Які провідні думки найдемо в їх житю? У московського народу по бачимо, що провідною була іє у них та думка, що над цілим народом повин на бути одна голова, яка, нікого не питаючись, ні на кого не вважаючи, керму вала би по своїй волі. Ко ротше можна се сказати, що у народу московського провідною ідеєю був заведі абсолютизм.

Другий нарід — Поля ки — цішов иншим пля ком. Він витворив у себе привілейований стан, пля хту, яка усе громадське добро забрала для себе і повернула на свою користь. Тут провідною ідеєю ба чимо вже пановане одної верстви над прочими, або ідею аристократизму.

Нарід українсько-рус ський, що жив посередні між польським і московським, витворив у себе инакшу думку громадського у строю — думку, що всі люди є однаково рівні, а отже панувати не повинен ані один чоловік, ані на віть одна верства, але ці лий нарід сам для себе. Таку думку про суспіль ний лад називаємо демо кратичною.

Є она найкрасша із усіх попередних, найблизша до того ідеалу братерства, до якого стремить тепер ціла людскість.

На жаль не довело ся нам аніколи перевести сю дум ку в житє, не довело ся навіть виявити єї виразю. Панованє чужих народів, під яких ми раз-у раз по падали, допало всякий про яв нашого народного характеру. Найкраще ще проявила ся наша демо кратична ідея в Козаччині, а проба єї осягненя, зре алізована в Січі Запо рожській. Тому Козаччи на — то найважнійший і найсвітліший час в нашіх історії.

Завідки Козаччини.

У ті часи, на які при падають перші початки Козаччини, була наша земля під панованем Ли товців. Литовці уважали землю державною власнос тию. Они ділили єї на пай ки і роздавали охочим лю дям, котрі за одну таку пайку мусіли давати одно го чоловіка до війська ли товського князя. Найохот нійше брали люди пайки там, де було багато ліса і води, бо в ту пору жили они головно з ловецтва і риболовства, а про рілю дбали не багато. Через то великі простори плодучої землі лежали облогом. Ніх то не хотів на них посе ляти ся ще й тому, що в т часи набігали Татари і гра били увесь добуток.

Отже литовські урядни ки вняли ся на спосіб. Они роздавали землю не пооди ноком людям, але цілим громадам. Громади мали

лиш обовязок доставити за се узброєного війська, впро чім урядники не мішали ся до їх домашнього, гро мадського життя. Таким чи ном витворили ся на схід них і полудневих степах України громади, що від мивно від инших, мали свою власну управу. І тут імівірню треба шукати по чатків Козаччини.

Перші згадки про коза ків подибуємо під кінець XV. ст. перший раз в р. 1481.

Зразу могли козаки бо ронити лиш своїх земель і селить перед татарськими набігами, та незабарки на множило ся їх тільки, що они не переставали на власній обороні але й від плачували ся Татарам за напади нападами.

Як козаччина зросла в си лу побачимо в слідуючім розділі.

Зріст Козаччини.

Коли число козаків тро хи змогло ся, стали они боронити не лиш своїх о селє, але також „уходів“ т. є. місць положених по дальше, де они полювали на звівирів, ловили рибу і т. д. В таких уходах було найнебезпечнійше, бо там забігали дуже часто Тата ри. Аби мати якусь охо рону, козаки вибудовали на однім із дніпровських островів твердиню. Се є початок Запорожської Січі.

З під литовської зверхности перейшла україн ська земля до Польщі. Під Литвою не було селян крі паків, а Польща, занявши Україну, закріпостила усіх селян панам. З козаками не знала що робити. Обер нути їх в кріпаків годі було. Отже польський ко роль Стефан Баторий най мив козаків до себе на вій ськову службу. Козаків за реєстровано в шість полків по 1000 чоловіка в кождім. Проте реєстрових козаків було тільки 6000. В самій річї було козацтва далеко більше, а ще его число по стійно прибільшувало ся.

Селяни невдоволені з то го що польський уряд від дав їх на ласку панам, ті кали туди, де шляхти ще не було, — на полудневу Україну. Козаки приймали таких утікачів дуже радо. Крім селян оїдала на ко зацькій території ще дріб на, безземельна шляхта, котра нероз хоронила ся туди в обави перед кара ми за проступки. Козаки приймали і їх. Таким чи ном число населєня на ко зацьких областях виносило незабарки поверх пів мілі она. Н133

Перші думки Козацькі.

Та сама безземельна шляхта, бурлаки, що гу с-то-часто тікали на Україну зі страху перед карою, викликали два перші бун ти під проводом ватажків Косинського і Наливайка. Оба єї бунти не мали жад ного підкладу народного, а були лиш протестом, во рохобнею безземельних і бездольних людий. Оба та кож не поведи ся. Замітне що до походу Наливайка прилучив ся гетьман реєстрових козаків Лобода.

По сих двох неудачних козацьких рухах не бачимо якийсь час народних пов стань; за то показує ся инший протест. Тепер вже осередком того руху стає Запороже.

РОЗХІД. Посмертне по бл. п. Ефрозині Ст... 1.400.00, Михайлі Войска Травгер. Па. 524.75, Теодорі Вурка Ойя Сіті, Па. 1.000.00, Антоні Грозьо Рон, Па. 1.000.00. Запомога для Прокопа Ткач Обурн, л. й. 100.00, Нлатня Голов. Урядників Р. Н. С. 165.00, Орган Р. Н. Союзу за Червень 894.80, Х Головна Конвенція 5.739.16, Подорожі і діти комітету до Вашингтону D. С. і голов. Урядників під час перебрания нового Уряду. 268.89, За дружи і віднаки конвенційні 134.00, Адміністрація Р. Н. Союзу 125.66, Разом розхід за Червень с. р. ест 7.352.26. Зіставлене: Прихід за Червень с. р. ест 8.828.77, Готівка з кінцем Мая с. р. була 47.215.36, Весь прихід ест 56.044.13, Розхід за Червень ест 11.352.26, Готівка з кінцем Червня ест 44.691.80, 3 того Сирітський Фонд виносить 23.201.75, Резервовий Фонд 17.649.43, Народний Фонд 1.745.99, Бідних Фонд 1.825.99, Розпорядимий Фонд 268.71, Разом 44.691.87. Дм. Канігула, гол. предсід. А. Шаршонь, гол. касієр. С. Ядловский, гол. секр.

Всячина. І королі позичають на застави. Виходача в Лондоні часописе Cosmopol Magazine подає в послідній числі ці кавий спис тих монархів, котрі як і звичайні на сьвітї бідаки позичали гроші на застави. Одним з тих був послідній король Наполеон, котрий не раз, коли ему треба було грошей а не міг вже нікого зарвати, заставляв свою срібну столову посудину в лондонським банку заставничим, бо кавав, що там дістає більшу суму, як би дістав в своїм власнім краю. — Сербський король Мілан Обренович заставляв також часто свої дорожністї у віденським банку заставничим, головню тоді, коли треба було заплатити програу в карти суму. Цісар Франц Йосиф з пожитичних зглядів ратував его два рази і велів его дорожністї викупити. — Мароканський султан Абдул Азіс, з котрим веде війну его брат, вислав був перед двома місяцями свого вірника до Лондону, щоби там заставив его коронні дорожністї, бо ему треба на ведене війни грошей, грошей і ще раз грошей. — Так само легкомудра як і груба іспанська королева Ізабелла, котру пізніше революція позбавила престолу і вигнала з краю, заставляла не лиш свої брильянти, але й дорожністї образи. Особливо мусіла від часу до часу вандрувати два прекрасні образи жадара Веласкеца (Velasqueza) до паризького банку заставничого „Mort de Piete“. Королева була завжди певна того, що дістане з них що найменше 100.000 франків. Та й теперішній сербський король, коли ще називав ся лиш князем Петром Караджорджевичем, мусів вести тяжку борбу з боснійною Фортуюно, а швайцарські і французькі заставничі банки могли би шось розповісти про ту борбу.

Міліон. Но ювілейний ставі в Празі стоїть велика скриня виповнена до половини самими сотиками. Коли скриня буде повна, буде в ній зрутно оден міліон корон. Сей фонд призначений на просьвітні чеські цілі і нема ні одного чеського гостя на виставі, який би не дав на ту ціль своєї лепти. Гроші викидає ся не просто до тої скляної скрині, бо она є замкнена, але до поставленої побіч скринки. Щодня виймають гроші з меншої скринки, міняють їх на сотики і викидають до скляної скрині, якої зміст росте з кожним днем, бо лепти неодного гостя виносить не раз по кількадесят корон. Чехи дуже інтересують ся сею складкою і справді можуть гордитись тим помислом.

Музика ліком. З лікарських дослідів показує ся, що музикою можна лічати багато недуг, навіть таких, як горячка, біз жолудка, зубів і т. д., а вже знаменито лічати ся всім недугам нервові. Тим то ночами чияраз частіше користуватись музикою до лічення божевільних. Роблено проби з інструментальною музикою та сьпівом і показало ся, що божевільні пропадають за теноровим і сопрановим голосом а не зносять альта і баса. Досить було п'ять, шість минут сьпівання баса або альта, щоби хорі діставали нервових атаків а декотрі вразливіші навіть блювоти. Замітити при тім годить ся, що й між людьми здровими багате є осіб, що не люблять басів і альтів. Невже се значить, що вони находять ся на шпріві божевільности? Кілько Славян на сьвітї. Професор кїївського університету Фльорінський в своїм ділі „Славянське племя“ обчисляє, що всіх славян з кінцем 1906 р. було около 148 1/2 міліонів душ. З тих найбільше Росіян бо 65,054,000. По сих слїдують Русини-Українці в числі 30,925,000 душ. Дальше ідуть Поляки, котрих всіх разом в Росії, Австро-Угорщині, Німеччині і в Америці ест 19,200,000, Сербо-Хорватів 9,135,000, Словаків 2,671,000 і Словінців 1,475,000 душ. В Австро-Угорщині жме 4,333,000 Русинів-Українців, з тих в Галичині 3,340,000, на Буковині 340 тисяч, а на Угорщині 650 тисяч душ. Шотомок бл. п. Каганця. Після кровової події в Королцї, якої упав жертвою бл. п. Марко Каганець, опсречена вдовця находила ся в благословеннім стані. Тепер вдовиця Федона Каганець породила дня 4. червня с. р. дівчанку, котру охрещено іменем Ольга.

Справоздане касове Русн. Молод. Союзу за місяць Червень 1908 р. Таблиця з 4 колонок: Від, Місцевість, \$, ц. Вказ членів Р. Н. С. за місяць Липень 1908 р. Таблиця з 4 колонок: Від, На ціле посперт, На пол. посперт, Діти. В таблиці наведено дані для 128 членів, починаючи з 1 Shamokin, Pa. до 172 Saltsburg, Pa. В таблиці вказано суми грошей та кількість дітей для кожного члена.

Прихід за червень с. р. е 265.05, Готівка з кінцем Мая с. р. була 1.632.83, Разом прихід ест 1.897.88, Розхід. Посм. по бл. п. Николаю Дубас 300.00, Зіставлене. Прихід 1.897.88, Розхід 300.00, Готівка з кінцем червня б. р. ест 1.597.88. Дм. Канігула, предс. С. Ядловский, секр. А. Шаршонь, касієр. Читайте! На підставі ухвали Конвенції „Союзу“, кожде братство приналежне до „Союзу“, повинно мати отей книжечки: 1) Книжку членів (іменомов). 2) Книжку місячних склав. 3) Книжку касову і протоколову. На сі книжки повинно кожде братство заслати 5 долларів до каси „Союзу“.

ПРАВДИВЕ. В однім містечку входить му жик, не зашукавши попереду до кімнати лікаря, та здоровить його звичайним: — „Добрідень“. Лікар: Коли хочете у кімнату вїйти, то ви повинні попереду зашукати. Тоді а скажу: „Прощу!“ Доперва тоді ви можете вїйти у хату і сказати: „Добрідень“. На се яб вам відповів також „добрідень“, та запитав-б вас чого ви собі жєлаєте. Ідїть отже еще раз за двері і зробїть так як а казав. — Мужик не відповівши вічного вїйшого і пукає у двері. Лікар: „Прощу!“ Мужик: „Добрідень пане доктор!“ Лікар: „Добрідень! Чого собі жєлаєте?“ Мужик: „Іньшого лікаря!“

Читайте уважно! Звертаємо увагу усіх Вп. Родимців що однієюм управлінням до пересилки грошей на стоїт Коннєнтікот є ГАВРІІЛ ДЗЯДИН, 130 Main Str., Derby, Conn. який є нотарем публичним і має кавцію в стоїтї в сумі 10.000 долларів. У всякій справі удавайте ся лиш до него. Він виробляє повновласти, контракти купна і продажі і т. д. Поладжує справи військові як увільнення від асентерунку, контролі, виправ і т. п. Продає шифарти на всі лївій корабельні. Мінше і пересилає гроші до всіх країв. Тому, Родимці, проч а чужими а удавайте ся лиш до: GABRIEL DZIADYK, 130 Main Str., Derby, Conn. Читайте уважно! ТОВАРИСКА ВОРОЖКА, домова гра для розривки. Ціна книжочки 15 цнт. SVOBODA 184 Hudson Str., New York

ДЛЯ УЖИВАЮЧИХ ТЮТЮН. Поможіть нам розпространяти наш тютюн помїж Вашими знакомими, а дамо Вам отсей фонограф даром. Се не є жадна лялька, дуринька, яку часто дають другі заведена яко надгороду, протівно, се є першої класи говорюча машина Фонограф в кождім вигляді. В кождий час, коли бажаєте, можете мати безплатний концерт в своїй хаті і се не концерт одного інструменту або одного голосу, але концерт банди і оркестрової музики, сьпівів, які чуєте ся в старім краю, одним словом — все, що любите. Запитайте Нашого купця за „KING“ TALKING MACHINE, а він Вам скаже, що она коштує 15.00 дол. Ми хочемо Вашої помочи в розпространянї нашого доброго виробу тютютюну до пизаретів і файків. Ми шлємо Вам кождого рода по тротак. Австрійського, Боснійського, Герцоговинського, Турецкого і Російського нарості 6.00 дол. Ви можете легонько розпродати его між вашими знакомими, нєзаяк се найліпший тютюн в сьвітї. Тютюн, до якого всі звикли в Европі і який они люблять. По одержаню нашого тютютюну запропонуєте его своїм знакомим, если знайдете его за відповідний. Дайте їм наше ім'я і адресу і сею дорогою поміжете розпространяти нашу компанію. За що поміж дамо Вам за дармо наш „KING“ PHONOGRAPH. Се є правдолюбно тільки одна спосібність, яку коли можете мати, дістати першої класи говорючу машину без одного цента. За тютютюн рахуємо Вам 6.00 дол. Прїшлїть наперед 50 цнт. марками, а ми вишлемо Вам до найблизшого Вам експрес офісу тютютю і фонограф; з'єзниміуйте все, нїм заплатите, а если знайдете все задовольняюче, а заплатїть на експресі 5.00 дол., а тютютюн і фонограф буде Ваш. Гроші звертає ся будь котрому надоволеному коштумеру. — УВАГА. Ся офєрта буде тільки так довго, доки не заадресуємо до нас наш тютютюн, задля того радимо Вам не відтатитись а ордерам, если хочете мати наш „даремний“ фонограф. Адреса: EUROPEAN TOBACCO CO. 33 LEONARD STR. DEPT. 51. NEW YORK.

1135 Руский Лікар Doctor S. Robert Schultz 39 East 7th Str. New York. Телефон 3645 Orchard. Лічить усякі недуги діточі, мужескі і жіночі. Вилічене — сли можливе — гарантує ся. Лічить після найновїйших систем електрикою, та посїдає найлутші електричні машини. Досліджує при помочи промінїв Рентгена. Nebulitzer — оданове найуспїшнїше средство протї катару при помочи інгаляції. DOCTOR SCHULTZ 39 E. 7th Str., New York City, поміж 2 а 3 евеню.

Надіслане.

„TAFT се чоловік
якого людям
потрібно.

Нема чоловіка спосібнийшого і в більшому досвідом на президента Сполучених Держав як він.

Тими часами дуже скоро набрало очей між нашими горожанами цілковито о сновне переконане, що William N. Taft, републиканський кандидат на президента, є як раз чоловіком на сей уряд, і чоловіком в якого руках інтереси свого великого краю будуть цілковито забезпечені. На найвищу голову так великої держави, як наша, на першого чоловіка між вісімдесять мільйонами народу заселюючого сей край, єсть доконечно потрібним, щоби правительство було сильне, край був забезпечений, а бізнес знаменитий, отже щоби власт спочивала в руках чоловіка, котрий досвідом і темпераментом єсть ідеальною людиною як раз на сей уряд. Певно, що не знайдеться ні один чоловік, котрого досвід в публичнім життю робив би більше компетентним на заступника уряду як N. Taft. Він був в першу адвокатом, отже перейшовши всі студії яко адвокат навчив ся знати право. Відтак був судією і яко судія навчив ся, як відповідно безсторонній употребляти права; потім був він губернатором фліппінських островів, в тім часі, коли там панували неспокій і розварене умів. Він там привернув спокій, отже і там вже навчив ся управляти народом. Відтак вистав міністром війни, який то уряд робив його цілковитим вождом армії. Тут він навчив ся, як розпоряджатися, зацінним і відпорним раменем держави. — Як президент великих Сполучених Держав, він з'ужиткує все те, чого навчився, через відповідне діловодство свого уряду; як такий він єсть найліпшим чоловіком на се місце. Наші американці мудрі, догадливі і консервативні, знають, що се лежить в їх інтересі, мати такого чоловіка президентом і они рішили зробити все можливе, щоби його вибрати. Він дістане їх голоси. Се річ певна. А если деякі єсть еще тепер в непевности, як мають голосувати, то ми віримо, що не воведе багато часу переконати їх, що чоловік, котрий може найбільше для них зробити, що чоловік котрого они потребують, се власне: Mr. Taft.

James S. Sherman кандидат на заступника президента єсть гідним ему товаришем-кандидатом, сталий, консервативний, досвідний бізнесіст.

Від Редакції: Поміщаючи сей авертаймент редакція не бере на себе ані не видає на нікого жадних зобов'язань.

Книжки

які можна дістати в складі книжок „Свободи“:

Америка	15 ц.
Англія та пустельники і т. п.	15 ц.
Біблія велика	2 дол.
Борба клас і чому робітники організують ся	15 ц.
В Старім і Новім краю	25 ц.
Гріх мільйонерів і т. п. С. 7.	15 ц.
Дещо з історії православної місії в Америці	10 ц.
Дещо про зв'язи	30 ц.
Дві левади і т. п. С. 5.	15 ц.
Дорога любови, то Божа дорога. С. 6	15 ц.
Драгоманів	25 ц.
Емігрант	15 ц.
Жовнір	10 ц.
Журавлі	10 ц.
Житє Ісуса Христа	1.50 дол.
Житє зарібки, організації і т. п. в С. О. Д. жваках	15 ц.
Земельне питання	15 ц.
Зуб за зуб	10 ц.
Історія Руси з образками	10 ц.
Капітал і праця	15 ц.
Книжка Рахункова	50 ц.
Казки про Жидів	15 ц.
Марія	10 ц.
Многострадалий народ, огляд історії українського народу	20 ц.
Навернений Грішник	20 ц.
Народний рух австро-угорських Русинів	15 ц.
Новий Завіт	2 дол.
Образки і загадки	10 ц.
Оповідання	15 ц.
Оповід. про заздрих богів	10 ц.
Про відступників від рос. православ'я	10 ц.
Про нутро землі	25 ц.
Підземні скарби	25 ц.
Покуса	10 ц.
Псалтир	1 дол.
Релігійні віровання старинних народів	20 ц.
Розмова Поляка з Русиним	10 ц.
Смерть	10 ц.
Стародавні казки та оповідання	15 ц.
Степові люди	15 ц.
Страйк	20 ц.
Стріляй на смерть, робітничая драма	15 ц.
Товариска ворожка	15 ц.
Унія в Америці	20 ц.
Хто з чого живе	15 ц.
Які то є люди на землі, з 20 образками	50 ц.
Як мужик ходив до царя правди шукати	15 ц.
Через кордон	15 ц.
Якої нам треба науки	5 ц.
Руско-англійський тлумач	60 ц.
Польско-англійський тлумач	60 ц.
Коляди	15 ц.

Молитвенники в красній оправі
Бог Надежда моя 2.50 дол.
Хліб Душі 2.50 „
Druh Duszi 1.50 „
Druh Duszi (в звич. опр.) 75 ц.
Молитвенник малий 1.50 дол.
Вінець 1.50 „
Зборник 2.30 „

Також можна дістати:
Книжочки колекторські церковні 10 ц.
Книжочки братські 10 ц.
Метрики хрещення 3 ц.
Метрики шлюбні 3 ц.
Метрики смерті 3 ц.
Помічник померлих душ 10 ц.

Пішіть на адресу:
Swoboda,
184 Hudson Str., New York, N. Y.

German Savings & Deposit Bank
Капітал і Надвишка \$740,300.00
Ділити \$4,750,500.00

Пересилає також гроші до краю, продає шифкарти, виробляє контракти, полагодує справні військові, а від вложених грошей платять 4 процент.

Банк сей затверджений губернатором штату.
Розмовитесь в ній по руски.
Corner 14th & Carson Sts., Pittsburg, Pa.

Накладом „СВОБОДИ“ вийшли

Папері листов.
окрашені гарними вінетами і портретами наших руских геніїв — Шевченка, Драгоманів, Франко, Лисенко і Богдан Хмельницький. Продає друкарня „Свободи“ по ціні 50 цент. за 25 штук. Адрес: „SWOBODA“
184 Hudson Str., New York, N. Y.

РУСИНИ! Ся хочете дістати до-бру і шану домовину і щоби похорон винесли Вас як ба-ташань, удайтесь до:
JOSEPH COLWELL,
180 MAIN STREET,
DERBY, CONN.
Telephone Calls Office 52-2.
„ „ House 18-2.
А подякуєте і пізнаєте чесного чоловіка.

THE FIRST NATIONAL BANK OF MINERSVILLE, PA.
Капітал \$50,000.00. Надвишка нерозділені зиски \$93,000.00
Заснований 1864 року.
Найстарший Народний Банк Сполучених Штатів.
Проводить загальний банківський бізнес. Видає міжнародні мовні ордері, драфти і пересилає гроші до всіх частин світа. Позичає гроші на реальності. Депозити в сей банк подвійнісь протягом останніх 5 літ і виносять тепер \$500,000.00.
Гроші пересилає через фірму **Clauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.**

Стефан Рябець
має у себе найліпші напитки, цигари і папіроси. Має також добре заряджену гротерію.
СПРОБУЙТЕ!
Mahanoey Plane, Pa.

Dr. J. SZLUPAS,
1419 N. Main Ave.,
Scranton, Pa.
Можна его бачити в офісі: від 8-ої до 10-ої год. рано, від 2-ої до 4-ої попол., від 7-ої до 10-ої вечер.
Old Phone 1269-B

UNION Ticket Agency
ПРОДАЖА ШИФКАРТ
203. Lackawanna Ave.
SCRANTON, PA.
Найліпше місце, де можна купити шифкарти до старого краю, як також переслати гроші до Галичини, Угорщини, Росії і других країв по тій ціні.
Дасмо також позички на моргч.

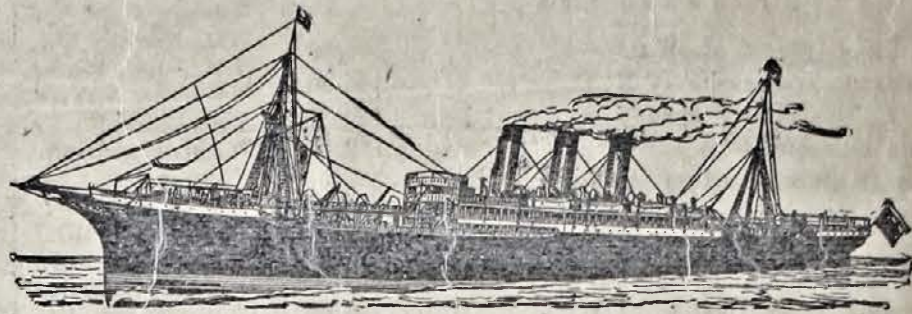
\$3.50. Рідка спосібність! Ми закупили за готівку цілий фабричний запас цих годинників за дуже низьку ціну. Ці годинники були продані по 15-00 дол., однак ми тепер продаємо їх по 3-50 дол. Мають на 20 літ тривалу позолочену коверту. Годинники єть мужескі або дамські, гарантовані на 20 літ і висаджені цілком камінями. Показують час як найточніше і тому єть поручені усім тим людям, котрі працюють при великих підприємствах. Таку годинку вислаємо за одержанням 3-50 дол. або пославимо через експрес на С. О. Д. 3-50 дол. і оплата експресу уповноважено кожного до виключної власності годинки. Огляньте єї можна ще перед відправкою. ДАРОМ гарний позолочений годинник а бредіном до кожної годинки. Пішіть докладний адрес: R. A. FRETHER & Co., 52 Dearborn Str. Chicago, Ill. (41-44)

Dr. E. J. LARKIN
Дентист. 40-08
Офіс отворений від 7-ої рано до 8-ої пополуд. В неділі від 10-ої год. рано до 12 пополуд.
24 Elizabeth Street, Derby, Conn.
ВСІ РОБОТИ ГАРАНТУЮТЬ СЯ.
Офіс коло Derby Gas Company.

Одинкокий руский адвокат і нотар на цілу Америку
Доктор прав
ЮЛІАН ЧУПКА
Конзулярний комісар.
Полагодує всі справи в Галичині. Процеса спадкові і ґрунтові. Відбере гроші від довжиків. Справи військові. Споряджує контракти, повномочія і всі інші документи. Перепроводжує інтабуляції і всі виписи гіпотечні. 2-3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA.
Адрес поштової: JULIAN CZUPKA, L. D. P. O. Box 372. WILKES-BARRE, PA.

Агенція Корабельна і Пересилка Грошей

Зайнкорпорована в Штейті Нью Джерзі. Капітал 50,000.00 д.

184 Hudson St., New York, N. Y.

Ся Контора залагоджує слідуєчі справи:

- 1) Пересилає гроші до всіх країв і держав світа по цінах можливо найтійших і як найскорше.
- 2) Продає шифкарти на різні лінії корабельні до старого краю як також з краю до Америки по тих самих цінах, що і самі компанії по своїх головних офісах в Нью Йорку.
- 3) Виробляє повновласти, контракти купна і продажі зосмотрені підписом конзуля; перепроводжує процеси спадкові, інтабуляції, екстабуляції, колектує гроші і взагалі перепроводжує всякі інші справи зі судами і старокраєвими властями при помочи звисних старокраєвих нотарів і адвокатів.
- 4) Полагодує справи військові, як: увільнене від асентрунку, військової кон-тролі, увільнене від вправ і т. п.
- 5) Видає паспорти для ситизенів виїжджаючих до краю.
- 6) Дає поради в процесах против компаній в разі каліцтва, смерті, невинувачених пейди і в других правних американських справах.
- 7) Міняє гроші — старокраєві на американські і американські на краєві після біжучого курсу.

Крім сего Дирекція готова служити порадою і інформаціями також в других справах, особливо тиж, котрі приїжджають до Нью Йорку а не суть ознайомлені з містом. Владає гроші на процент до американських і краєвих банків.

З поважанем

Дирекція:

Г. Дзядиш предс.. А. Савка місто-предс..

Х. Курчів кас., С. Ядловскій секр.

Адрес: R. Publishing & Exchange Co.
184 Hudson St., New York, N. Y.

HERMAN SCHULTZ,
Комп'ютер і будівничий.
Всі роботи полагодує сей час і точно, як також подає ціни на всілякого роду роботи. 36
Адрес: Housatonic Ave., Derby, Conn.

ВИРОБИ БРАЦКІ

шаплі, шапки, відзнаки, хоругви, уніформи.

Ціни і проєкти вислає даром.
Можете писати до нас по руски, словенськи або польськи.
R. H. MORGAN
13 N. MAIN ST.
SHENANDOAH, PA.

MERCHANTS NATIONAL BANK
Шенандоа, Па.
Капітал 100,000.00 дол.
Надвишка 120,000.00 дол.
Депозити вище пів мільона долларів.

Се є NATIONAL BANK чартерований Урядом Сполучених Держав і під безпосередню контролю тогож уряду.
Се є одинкокий Банк в Шенандоа, Па. що має свій власний будинок, в яємі міститься пошта.
Вкладайте гроші до того Банку а дистанете від них процент. Банк сей виплачує що року тисячі долларів проценту своїм востумерам, котрі мають в ній свої гроші.
Там розмовляє ся по руски.
Merchants National Bank
на розі уаїлї Мейн і Лоїх, Shenandoah Pa.

Одеи з найбільших
броварів
в Америці.

ПІЙ ПИВО НА КРАСВИЙ СПОСІВ, БЕЗ ВСЯКИХ ПРИМІШОК.

Хто лиш раз по-голова від него коштує сего пива, ніколи не болить, то иншого вже не бо єсть здорове і буде пити. ПОЖИВНО.

НЕ ТРЕБА ЕГО ЗРЕШТОЮ ХВАЛИТИ, ВО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРІТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
485 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

TELEPHONE 2043 WORTH.

ІЛІЯ РОЗЕНТАЛЬ
РУСКИЙ АДВОКАТ
302 BROADWAY, Suite 1306,
NEW YORK.